

Sprīdītis:
Žurnāls zinātkāriem bērniem
ISBN 978-9934-617-82-9

Latviešu valodas
aģentūra

ŽURNĀLS ZINĀTKĀRIEM BĒRNIEM

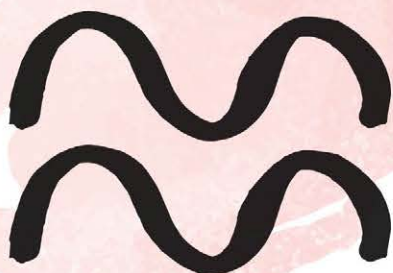
SPRĪDĪTIS

Pēc Annas Brigaderes lugas motīviem

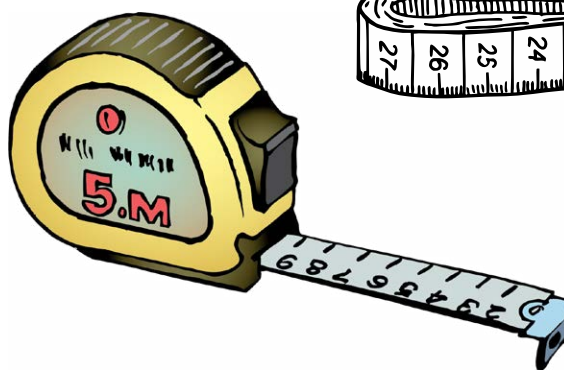
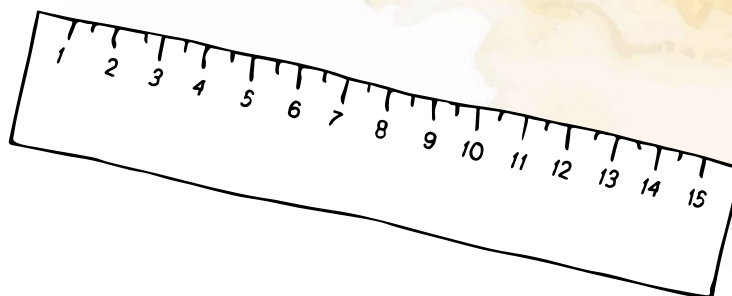
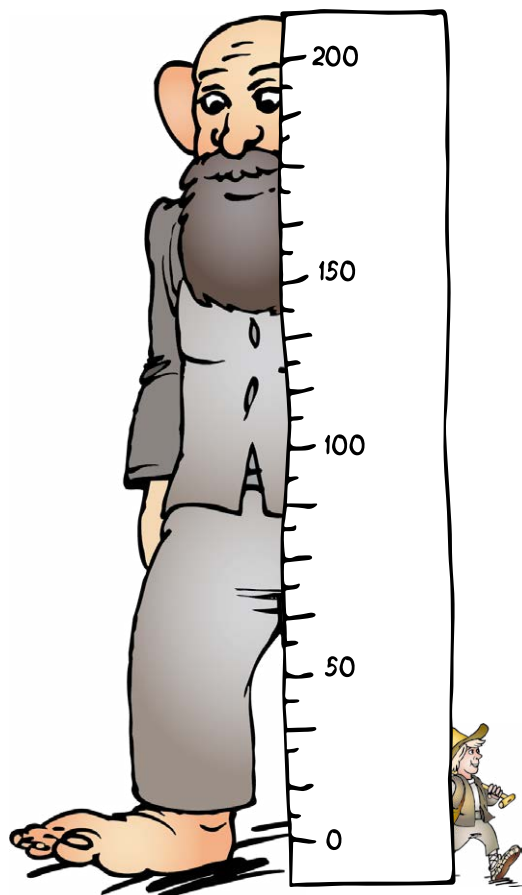
Runā! Lasi! Raksti!
Zīmē! Krāso! Līmē!
Domā! Spēlē! Tēlo!

2025

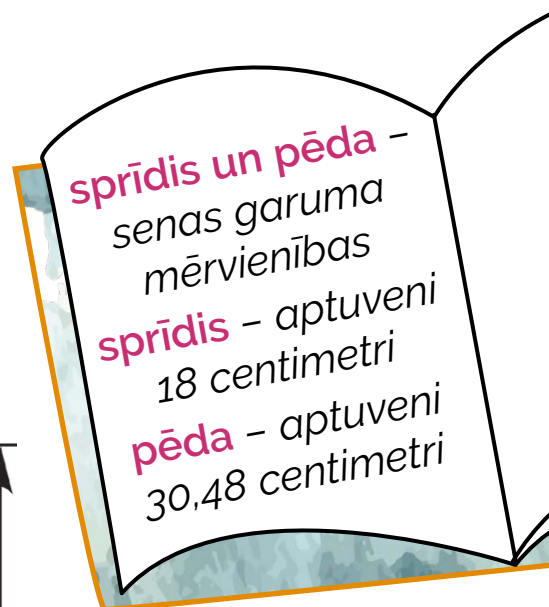
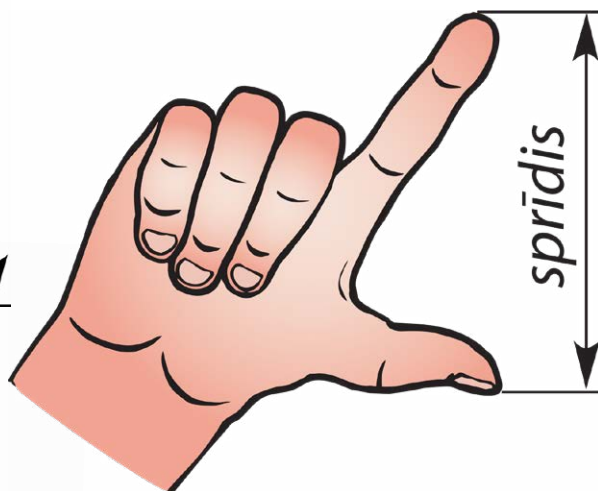
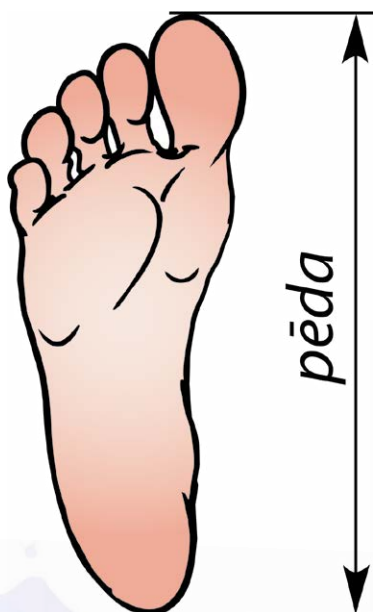

Apskati attēlus! Kā var izmantot attēlos redzamos priekšmetus?

Izmēri sava sprīža un pēdas garumu!

Vai par Sprīdīti, tavuprāt, sauc īsu vai garu zēnu?
Pajautā, kā domā citi!

Savieno vārdus ar attēliem!

Sprīdītis

milzis

karalis

Papildini teikumus! Izmanto vārdus no attēla!

_____ ir visīsākais.

_____ ir īsāks.

_____ ir īss.

_____ ir garš.

_____ ir garāks.

_____ ir visgarākais.

Kādi tēli, tavuprāt, darbosies pasakā „Sprīdītis”?
Savieno punktus un ieraugi dažus no tiem!

Lasi vai klausies!

Pasaka „Sprīdītis”

Kādā zemnieku mājā dzīvo zēns. Viņš ir ļoti īss, tāpēc visi zēnu sauc par Sprīdīti. Sprīdītim ir dusmīga pamāte, tāpēc viņš dodas prom no mājām. Zēns grib atrast un izrakt apraktu naudu, lai uzceltu pili.

Ceļā Sprīdītis satiek Vēja māti, kura uzdāvina viņam burvju svilpi. Tad Sprīdītis satiek milzi Lutausi, kurš ir saķēris bērnus un grasās viņus apēst. Sprīdītis izmanto Vēja mātes doto svilpīti un uzveic Lutausi. Meža māte kā pateicību par Lutauša uzveikšanu Sprīdītim iedod burvju sprungulīti.

Tad Sprīdītis nokļūst pie Sīkstuļa. Sīkstulis ir ļauns cilvēks. Viņš negrib dot naktsmājas kādam vecam vīram. Sprīdītis izmanto sprunguli un uzveic Sīkstuli. Vecais vīrs ir pateicīgs Sprīdītim un dod viņam burvju gredzenu.

Sprīdītis dodas tālāk un izdzird, ka velns grib apēst ķēniņa jaunāko meitu. Tāpēc ķēniņš aicina uz pili visus, kas var palīdzēt.

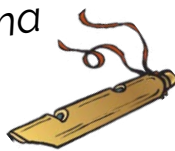
Sprīdītis dodas uz pili un uzveic velnu.

Kā pateicība ir atļauja precēt ķēniņa meitu, bet Sprīdītis atsakās. Viņš izmanto burvju gredzenu un dodas mājās. Sprīdītis saņem no ķēniņa naudu, un visi dzīvo laimīgi.

zemnieks –
dzīvo laukos un audzē
graudus, dārzeņus

pamāte – tēva sieva,
kas nav mamma

svilpe –

grasīties – gatavoties
kaut ko darīt

uzveikt – uzvarēt

sprungulis –
īss, neliels
koka zars

naktsmājas –
māja, telpa,
kur pārnakšņo

velns – ļauns
pasaku tēls

ķēniņš – karalis

Nosauc pasakas varoņus! Pastāsti, kas šajā pasakā tev liekas interesants! Vai tu vēlies izlasīt šo pasaku? Kāpēc?

Pasaka „Sprīdītis”

Pēc Annas Brigaderes lugas „Sprīdītis” motīviem

Kādā zemnieku mājā dzīvo zēns. Viņš ir ļoti īss, tāpēc visi viņu sauc par Sprīdīti. Mājās Sprīdītim ir daudz jāstrādā. Viens no viņa darbiem ir grebt karotes. Sprīdītim šis darbs nepatīk. Viņš labāk grib grebt svilpītes un koka ripas, bet dusmīgā pamāte to neļauj. Karotes pamāte

var samainīt pret putrainiem. Mājā dzīvo arī citi bērni. Sprīdītis visvairāk draudzējas ar Lienīti. Viņa, tāpat kā visi mājinieki, arī baidās no pamātes dusmām. Pamāte ļoti bieži dusmojas uz Sprīdīti, tāpēc viņš nolemj iet prom no mājām. Zēnam ir žēl atstāt vecmāmiņu, kura mīl un vienīgā rūpējas par viņu. Sprīdītis apsola, ka atradīs apraktu naudu, izraks to, pārnāks mājās un uzcels pili. Sprīdītis ņem lāpstu un dodas pasaulē.

grebt – ar īpašu instrumentu veidot

ripa – apaļš, plakans priekšmets, līdzīgs hokeja ripai

putraini –
no graudiem
gatavots produkts,
piemēram,
manna, kuskuss,
bulgurs

mājinieki –
cilvēki, kas dzīvo
vienā mājā

Lasi vārdus! Apvelc tos, kas ir pasakas 1. daļā!

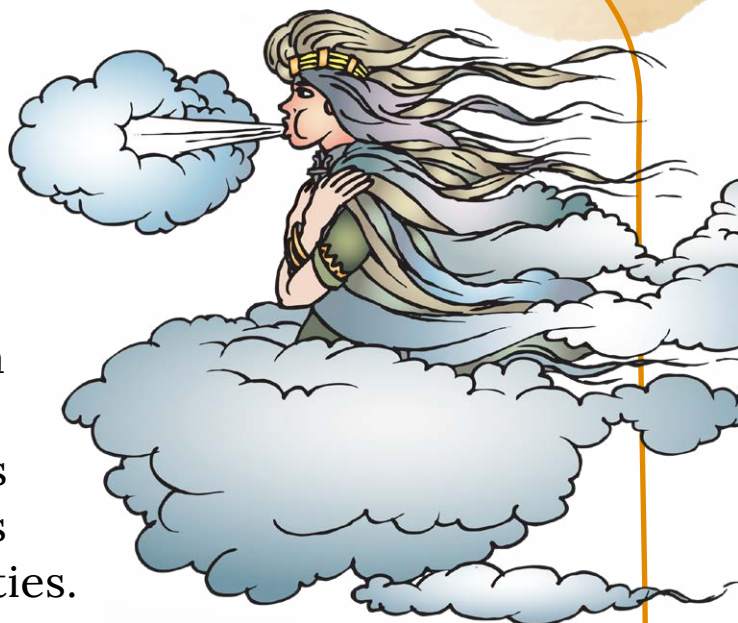
meitenīte zēns karotes zvans mamma
grābeklis svilpītes mežs istaba suns

Attēlo ar kustībām pasakas 1. daļas pēdējo teikumu!
Vai Sprīdītis, tavuprāt, varēja rīkoties citādi un neiet
prom no mājām? Pastāsti!

2. DAĻA

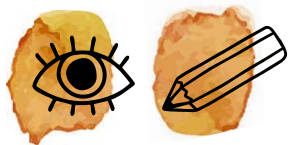
Kādu laiku gājis, Sprīdītis ierauga Vēja mātes pili. Tā ir tik augsta, ka ar saviem torņiem skar mākoņus. Vēja māte iznāk no pils un prasa, ko Sprīdītis te meklē. Sprīdītis atbild, ka meklē mantu. Vēja māte dod Sprīdītim uzdevumu – apsargāt viņas dēlus, lai naktī pasaulē būtu miers. Ja Sprīdītis uzdevumu izpildīs, Vēja māte sola viņam ko vērtīgu iedot. Sprīdītis no Vēja mātes saņem četras garas lentes. Tās viņš apsien Vēja mātes dēliem ap kāju, lai neļautu aizlaisties.

Vēja mātes dēli ir

Ziemelis, Austrums, Rietums un Dienvids.

Nakts vidū cits pēc cita tie mostas un pa torņiem izskrien ārā. Sprīdītim neizdodas tos nosargāt. Vēja māte gan sarāj Sprīdīti, ka nav darbu padarījis, tomēr novērtē viņa drosmi. Atvadoties Vēja māte iedod Sprīdītim burvju svilpīti. Ja Sprīdītis nosvilps vienreiz un trīs reizes pateiks tā cilvēka vārdu, kuru grib redzēt, tas uzreiz būs klāt. Ja Sprīdītis svilps ilgāk, visiem būs jādejo.

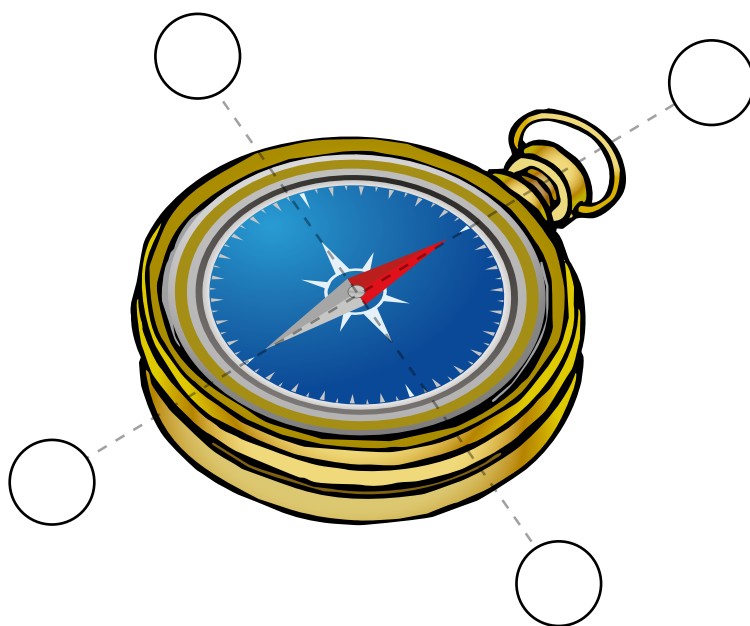

Savieno zilbes, veido un lasi vārdus! Izskaidro katra vārda saistību ar pasakas 2. daļas tekstu!

tor	te
mā	me
man	ņi
len	ta
kā	vēks
dros	te
cil	ja

Apskati kompasu! Raksti debespušu nosaukumus! Paskaidro, kā pasakas 2. daļa saistās ar kompasu?

Uzzīmē, kā, tavuprāt, izskatās Vēja mātes dēli!

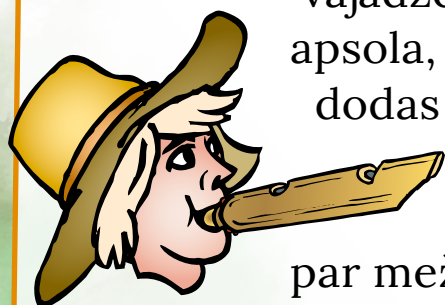

Kādu informāciju tu izmantoji zīmējot? Kādas savas sajūtas, zināšanas un faktus par ziemeļiem, rietumiem, dienvidiem un austrumiem attēloji?

Apskatiet viens otra zīmējumus un pārrunājiet!

Sprīdītis turpina ceļu pa mežu, līdz izdzird raudāšanu. Viņš iet uz to pusi, no kurienes nāk skaņas, un ierauga milzi Lutausi, kurš ar lielu rungu rokā dzen bērnus sev pa priekšu. Bērni Sprīdītim lūdz viņus glābt, jo milzis grib viņus apēst. Lutaussis pamana Sprīdīti un dusmīgi saka, ka apēdīs viņu pirmo. Sprīdītis atceras par svilpīti un sāk svilpot. Lutaussis dejo, kamēr bez spēka nogāžas zemē. Sprīdītis liek Lutausim apsūtīt, ka liks mierā bērnus, meža zvērus un putnus, citādi viņš ar svilpīti būs klāt un milzim atkal

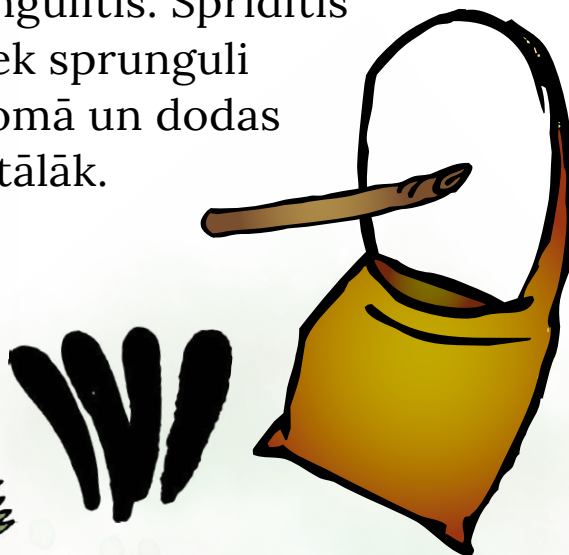
vajadzēs dekot. Lutaussis apsola, un Sprīdītis dodas tālāk. Jau pēc

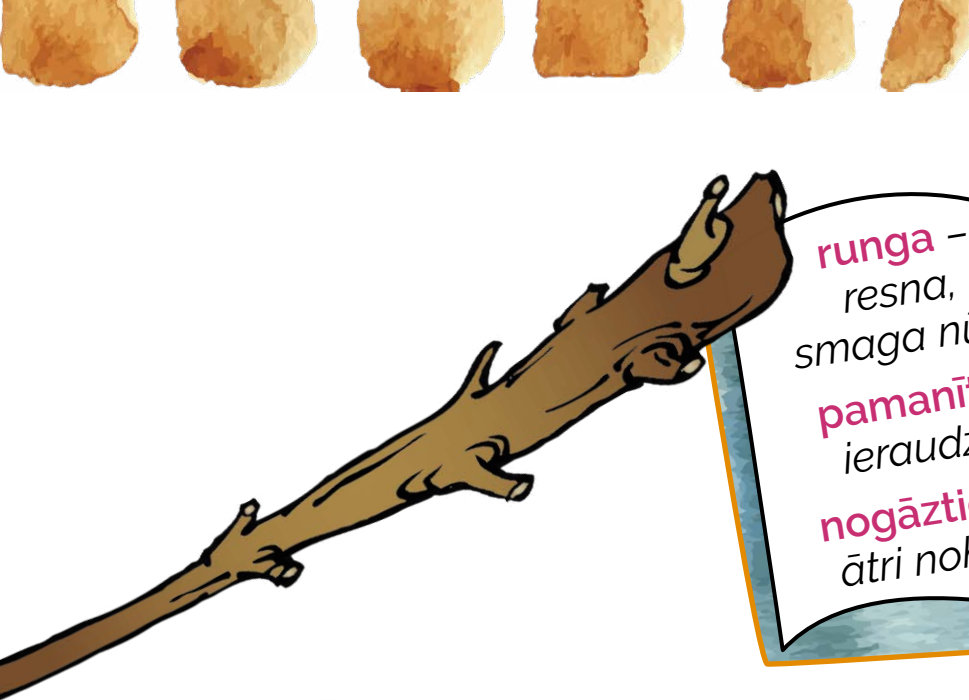

mirkļa satiek

Meža māti, kura grib pateikties Sprīdītim par meža zvēru un putnu glābšanu.

Meža māte Sprīdītim iedod burvju sprungulīti. Ja kāds sprungulītim pieskaras, tas pielīp pie tā. Viņu atbrīvot var tikai tas, kam pieder sprungulītis. Sprīdītis ieliek sprunguli somā un dodas tālāk.

runga –
resna,
smaga nūja

pamanīt –
ieraudzīt
nogāzties –
ātri nokrist

likt mierā –
šeit: nedarīt
pāri
mirkļis –
neilgs
laikposms

Lasi un izvērtē apgalvojumus!

Nr.	Apgalvojums	Paties	Nepaties
1.	Sprīdītis turpina ceļu pa pilsētu.		
2.	Sprīdītis satiek skudru Lautausi.		
3.	Sprīdītis grib izglābt bērnus.		
4.	Sprīdītis liek Lutausim dejot.		
5.	Meža māte Sprīdītim dāvina cepumus.		

Rīkojiet deju sacensības! Kurš no jums var dejot visilgāk bez apstājas?

Sprīdītis iet un iet, bet vakarā sākas lietus un vētra. Meža vidū zēns ierauga mājiņu un nolemj lūgt naktsmājas. Viņš piekļauvē, atver durvis un sveicina mājiniekus. Tur dzīvo Sīkstulis un viņa kalpone. Sīkstulis ir ļoti ļauns cilvēks. Viņš piekrīt dot naktsmājas, ja Sprīdītis apsargās durvis. Pēkšņi Sprīdītis dzird, ka pie durvīm kāds kļauvē. Zēns atver durvis un ielaiž istabā vecu vīru ar sirnu bārdu. Sīkstulis liek dzīt vecīti ārā. Sprīdītis lūdzas, lai vecītim ļauj palikt. Sīkstulis saka, ka tad Sprīdītim jāizcieš trīs mocības. Ja izcietīs, vecītis varēs palikt.

Sprīdītis izcieš adatas dūrienu, notur roku uz karstām oglēm, bet pirms trešā pārbaudījuma atceras par sprungulīti. Sīkstulis, domādams, ka tas ir Sprīdiša pirksts, pieķeras pie tā un pielīp.

Sprīdītis gan Sīkstuli, gan kalponi iespundē mājā. Vecais vīrs ir pateicīgs Sprīdītim un dod viņam burvju gredzentiņu. Gredzentiņš var aizvest Sprīdīti uz to vietu, kur Sprīdītis visvairāk vēlas. Ja Sprīdītis ir pie ūdens, tad jāsauc gulbītis,

ja uz zemes – balodītis. Tie arī palīdzēs nokļūt īstajā vietā.

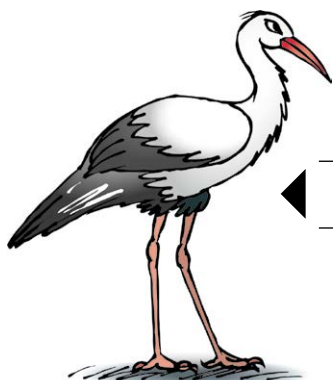
vētra –
ļoti stiprs vējš

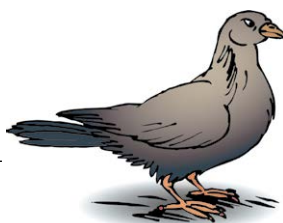
kalpone –
strādniece, kas
palīdz mājas
darbos un par
to saņem algu

mocības –
sajūtas, kas
rodas stipru
sāpju dēļ
iespundēt –
ievietot tā, ka
netiek laukā

Apvelc putnus, kas minēti pasakas 4. daļā! Pieraksti putnu nosaukumus! Raksti tos arī pamazinājuma formā!

Apskati ciparus! Kā tie, tavuprāt, ir saistīti ar pasakas 4. daļu? Pārrunājiēt savas idejas klasē!

1 2 3

Ko tu līdz šim esi uzzinājis par Sprīdīti? Raksti!

Izdomā, kas tev ir kopīgs ar Sprīdīti un ar ko tu atšķiries no Sprīdīša! Nosauc vismaz trīs kopīgas un trīs atšķirīgas lietas!

Sprīdītis atvadās no vecīša un izdzird balsi, kas skaļi sauc: „Lieli vīri, stipri vīri! Nāciet uz ķēniņa pili!”

Zēns uzzina, ka velns jau aiznesis divas ķēniņa meitas un šovakar nāks pēc jaunākās, tāpēc ķēniņš lūdz palīgā. Sprīdītis dodas uz pili. Pilī visi ir ļoti nobijušies, jo velns ir apēdis pat milzi Lutausi. Ieraugot Sprīdīti, visi smejas, jo viņš ir tik mazs, ka velns to

ar vienu pirkstu var uzvarēt. Zēns iepazīstas ar ķēniņu un princesi Zeltīti. Ķēniņš sola pusi ķēniņa valstības un princesi Zeltīti par sievu, ja Sprīdītis uzvarēs velnu.

Negaidīti ierodas velns un kliedz, lai atdod viņam princesi. Sprīdītis drosmīgi kliedz pretim, ka grib ar velnu cīnīties un glābt princesi. Velns ļauni smejas, bet Sprīdītis izņem stabuli un sāk pūst. Velns dejo, kamēr krīt zemē, pārguris no lēkāšanas. Sprīdītis saka, ka nu gan laiks sākt cīnīties. Viņš pastiepj velnam Meža mātes sprungulīti. Velns pielīp sprungulītim, un Sprīdītis to velk pa zemi šurpu turpu, kamēr velns sāk lūgties, lai laiž to vaļā. Sprīdītis saka, ka ņems vienu no velna ragiem, jo bez raga velns tūkstoš gadus nedrīkst uz zemes rādīties. Sprīdītis nolauž velnam ragu un aizvelk ar sprungulīti to līdz durvīm, tikai tad palaiž vaļā.

Sprīdītis aicina ķēniņu zālē un atdod tam ragu. Ķēniņš grib pildīt doto solījumu, taču princese Zeltīte izturas nicinoši pret Sprīdīti. Viņa izdomā plānu, lai naktī ragana nogalinātu Sprīdīti. Zēns miegā sapņo par mājām, vecmāmiņu un Lienīti. Pils un princese Zeltīte viņam nemaz nepatīk. Raganai neizdodas Sprīdīti uzveikt, jo viņš sola izvilkst stabuli. Raganā nobīstas un aizbēg. Tomēr princese joprojām negrib precēties ar Sprīdīti un liek tam atminēt trīs mīklas. Sprīdītis mīklas atmin un beigās princesei pasaka, ka nemaz negrib to precēt.

Raksti vārdos trūkstošos burtus! Novērtē katra pasakas varoņa uzvedību! Izmanto simbolus!

ķ__niņš Sprī__ītis prin__ese

Zelt__te veln__ ra__ana

Lasi teikumus! Sakārto tos pareizā secībā! Papildini tabulu!

- A Sprīdītis sapņo par mājām.
- B Sprīdītis iepazīstas ar ķēniņu un princesi Zeltīti.
- C Sprīdītis negrib precēties ar Zeltīti.
- D Raganai neizdodas Sprīdīti nogalināt.
- E Sprīdītis dodas uz pili.
- F Sprīdītis nolauž velnam ragu.
- G Sprīdītis min princeses mīklas.
- H Sprīdītis cīnās ar velnu.

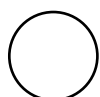

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
E							

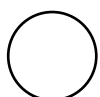
Sprīdītis pieiet pie ezera, paņem gredzenu un pasauc gulbīti, lai tas aiznes viņu uz Laimīgo zemi. Laimīgā zeme ir Sprīdīša īstās mājas, kurās tieši šovakar svin Jāņus. Visi priecīgi sagaida Sprīdīti, pat pamāte sola būt labāka pret zēnu. Pēkšņi pagalmā iebrauc ķēniņš ar pavadoņiem. Sprīdītis uzreiz ķēniņam saka: „Es visu darīju aiz laba prāta. Nevajag man ne pusi valstības, ne princesi Zeltīti.” Ķēniņš lūdz pateikt, kur noglabāti Sprīdīša brīnumainie ieroči, sola par tiem maksāt, cik Sprīdītis prasa. Sprīdītis prasa maisu naudas, un ķēniņš piekrīt. Kad nauda saņemta, izrādās, ka Sprīdītis svilpīti atdevis Vēja mātei, bet sprunguli Meža mātei. Sprīdītis katram mājiniekam izdala saņemto naudu.

Sarindo vārdus tādā secībā, kā tie minēti pasakas 6. daļā! Pie katra vārda raksti vēl vismaz vienu vārdu, kas sākas ar tādu pašu burtu! Vārdus meklē pasakas 6. daļā!

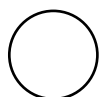
ezers

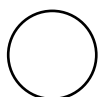
mājas

pamāte

zeme

svin

Cik reižu pasakas 6. daļā ir pieminēts Sprīdītis?

Kāpēc Sprīdītis mājas salīdzina ar Laimīgo zemi? Kā Sprīdīša domas par mājām pasakas gaitā mainās? Kāpēc?

Vai tev patīk pasakas noslēgums? Kā vēl tā varēja beigties? Pastāsti!

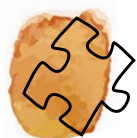
Raksti jautājumus par pasaku „Sprīdītis”!
Izgriez, saloki un salīmē metamo kauliņu!
Spēlē spēli ar vecākiem vai klasesbiedriem!

Kas _____ _____ _____ _____ _____?		
Kur _____ _____ _____ _____ _____?	Kā _____ _____ _____ _____ _____?	Kam _____ _____ _____ _____ _____?
Ko _____ _____ _____ _____ _____?		
Kāpēc _____ _____ _____ _____ _____?		

Raksti vismaz 10 vārdus, izmantojot dotos burtus!
Centies izmantot vārdus no pasakas!

S	P	R	Ī	D	Ī	T	I	S
	R							
	I							
	N							
	C							
	E							
	S							
	E							

Spēlē spēli viens vai kopā ar vecākiem vai klasesbiedriem!

Spēle „Esmu vērīgs lasītājs!”

Pamāci! Pamāci princesi Zeltīti! 24.	25. Salīdzini! Salīdzini šo pasaku ar kādu citu, ko esi lasījis! 26.	Raksturo! Raksturo Sprīdīti! 26.	Finišs
23. Apbrīno! Izsaki apbrīnu par šo pasaku! 22.	Pasaki! Pasaki pasakas galveno domu! 22.	21. Nosauc! Nosauc divus putnus, kas minēti pasakā! 20.	Maini! Ja tu varētu mainīt pasakas nosaukumu, kāds tas būtu? 20.
Domā! Kurš pasakas brīdis tev likās visinteresantākais? 16.	17. Izvērtē! Kāda bija pamāte? 18.	Mācies! Ko no šīs pasakas vari mācīties? 18.	19. Noskaidro! Noskaidro citu domas par šo pasaku! 12.
15. Maini! Maini pasakas nobeigumu! Pastāsti to! 14.	Piedāvā! Piedāvā Sprīdītim savu padomu! 14.	13. Nolasi! Nolasi vārdu no pasakas, ko pirms tam nezināji! 12.	Priecājies! Priecājies par kādu no pasakas varoņiem! 12.
Pasaki! Ko tu teiktu Sprīdītim, ja viņu satiktu? 8.	9. Brīnies! Par ko no pasakā stāstītā tu brīnies? 10.	Pasaki! Ko tu teiktu princesei Zeltītei, ja viņu satiktu? 10.	11. Apšaubi! Ko no pasakā stāstītā tu apšaubi? 4.
7. Iztulko! Iztulko trīs vārdus no pasakas citā valodā! 6.	Nodziedi! Nodziedi vai nodungo dziesmas fragmentu, kas tev saistās ar šo pasaku! 6.	5. Paslavē! Paslavē kādu pasakas varoni! 4.	Attēlo! Attēlo kādu situāciju no pasakas! 4.
Starts	1. Pajautā! Ko un kuram pasakas varonim tu vēlies pajautāt? 2.	Pačuksti! Pačuksti, tavuprāt, svarīgāko pasakas vārdu! 2.	3. Nolasi! Nolasi pasakas pēdējo teikumu! 2.

Izgriez kartītes un spēlē spēli „Tikai viens” ar vecākiem vai klasesbiedriem!

Tikai viens

- Spēlē piedalās divi līdz četri spēlētāji.
- Katrs spēlētājs saņem piecas kārtis, atlikušās kartītes paliek uz galda.
- Spēlētāji pēc kārtas neredzot velk vienu kartīti no otra (ja spēlē divatā) vai no spēlētāja, kas sēž pa kreisi.
- Ja uz izvilktās kartītes esošais vārds dublējas ar vārdu, kas ir uz kādas no spēlētāja kartītēm, spēlētājs nolasa šo vārdu un abas kartītes noliek uz galda, no kartīšu kaudzītes paņemot vienu jaunu kartīti.
- Ja vārds nedublējas, spēlētājs patur šo kartīti un jaunu kartīti neceļ.
- Uzvar spēlētājs, kuram rokās paliek pēdējā kartīte – vārds „Sprīdītis”.
- Atkārtoti spēlējot, var izvēlēties citu kartīti, kurai noņem dublikātu.

MEŽS

MEŽS

SPRĪDĪTIS

MĀJAS

ĶĒNIŅŠ

VELNS

MĀJAS

ĶĒNIŅŠ

VELNS

MILZIS

**VĒJA
MĀTE**

**MEŽA
MĀTE**

MILZIS

**VĒJA
MĀTE**

**MEŽA
MĀTE**

PRINCESE

PRINCESE

SPRUNGULĪTIS

LUTAUSIS

LUTAUSIS

SPRUNGULĪTIS

GULBĪTIS

GULBĪTIS

SVILPE

SĪKSTULIS

SĪKSTULIS

SVILPE

LIENĪTE

LIENĪTE

